

Nekadašnja zenička željezara danas je kompanija ArcelorMittal, najveći proizvođač čelika u Bosni i Hercegovini. U preduzeću ArcelorMittal je zaposleno oko 2.200 radnika.

Kvalitet zraka u Zenici je "treće kategorije" u posljednjih pet godina, navodi se u izvještaju Instituta "Kemal Kapetanović" iz Zenice koje radi na utvrđivanju njegove kvalitete.

"Granične vrijednosti su višestruko prekoračene, posebno u periodima kada vlada inverzija u Zenici, kada se iznad Zenice formira jedan sloj koji ne dozvoljava izlazak zagađujućih materija i zagađenje se povećava iz dana u dan", kaže za RSE Halim Prčanović, rukovodilac Centra za okoliš pri zeničkom Institutu "Kemal Kapetanović".

Prčanović dodaje kako nema preciznih podataka o tome koliko ArcelorMittal ili neka druga fabrika u Zeničko-dobojskom kantonu, jednom od deset kantona u entitetu Federacija BiH, zagađuje vazduh i loše utiče na okoliš, jer zbog nedostatka novca nije urađena studija.

No, ove godine bi se to moglo promijeniti, jer je švedska agencija za zaštitu okoliša napravila program pomoći Bosni i Hercegovini koji se odnosi na upravljanje kvalitetom zraka. Studija će biti napravljena za Zenicu, odnosno koliki je uticaj kućnih ložišta i industrije na zagađenje grada.

Uvezeno 110.000 tona uglja

ArcelorMittal Zenica najveći je proizvođač dugih čeličnih proizvoda u regiji, a godišnje proizvede skoro milion tona. Osnovni asortiman proizvoda uključuje rebrasti betonski čelik, žicu, mreže i rešetkaste nosače. Čelik je legura željeza i ugljika s ostalim elementima, a željezo se najčešće nalazi u zemljinoj kori, u formi ruda. Zenička kompanija rude crpi iz obližnjeg rudnika, ali je prije nekoliko dana uglj za ovu firmu je stigao iz Australije.

Dopremio ga je najveći brod koji je do sada uplovio u Luku Ploče u Hrvatskoj, 18. februara. Kako je za RSE rečeno iz ArcelorMittala, uglj je dovezen za potrebe procesa koksovanja u njihovom pogonu Koksare.

"Riječ je o potpuno drugačijoj vrsti uglja od energetskog koji koristimo na našim kotlovima u pogonu energetika za proizvodni proces i grijanje grada. Uglj za koksovanje se ne može koristiti nigdje drugo osim u procesu koksovanja, nakon čega se kasnije koristi na visokoj peći za proizvodnju čelika. Osim toga, ove vrste uglja nema dostupnog na prostorima bivše Jugoslavije", navedeno je iz Ureda za odnose s javnošću ove firme.

Iz kompanije dodaju i da su proveli niz projekata za zaštitu okoliša, te da su formirali prvu privatno-javnu kompaniju, Toplanu Zenica, gdje je Grad Zenica partner.

"Ovaj projekt podjednako je važan za gradsko grijanje, energetsku efikasnost kao i za zaštitu okoliša u Zenici. Emisije SO₂ iz fabrike će biti smanjene za 80 posto", objasnili su iz ArcelorMittala.

Gdje je BiH na putu dekarbonizacije?

Arcelor Mital nije jedino preduzeće koje koristi ugalj za proizvodnju i zagrijavanje. U Bosni i Hercegovini ima 14 rudnika uglja, a skoro 70 posto proizvodnje električne energije bazira se na sagorijevanju ove rude.

Bosna i Hercegovina je u novembru 2020. godine potpisala Deklaraciju o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan i Deklaraciju o zajedničkom regionalnom tržištu Zapadnog Balkana. Deklaracija, između ostalog, podrazumijeva podsticanje takse na emisiju ugljen-dioksida, razvoj tržišnih modela za podsticanje korištenja obnovljivih izvora energije, postepeno ukidanje subvencija za ugalj, ali i gašenje svih rudnika uglja i termoelektrana do 2050. godine. Dekarbonizacija je i jedan od uslova za članstvo BiH u Evropskoj uniji (EU). BiH bi se tako trebala osloboditi korištenja mrkog uglja, lignita, mazuta, te početi sa korištenjem obnovljivih izvora energije, poput vjetra, vode ili sunca. No, dalje insistiranje na izgradnji termoelektrana u BiH, umjesto korištenja obnovljivih izvora energije, poseban je problem na koji je ukazala i EU. To je bio i povod da Energetska zajednica 18. januara uvede sankcije BiH, zbog, kako je navedno u odluci, ozbiljnih i trajnih propusta u poštivanju pravila i direktiva te organizacije. Bosni i Hercegovini su tada suspendovana određena prava prema Ugovoru o energetske zajednici i to zbog nepoštivanja Drugog energetske paketa u sektoru plina, Direktive o sumporu i gorivima, kao i Trećeg energetske paketa za električnu energiju i plin. Jedan od ključnih problema za EZ je to što BiH nastavlja sa aktivnostima na izgradnji Bloka 7 Termoelektrane u Tuzli, u vremenu kada zemlje Evropske unije nastoje da se odreknu energije čiji je izvor ugalj.

Izvor: slobodnaevropa.org